

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Dopady omezujících opatření EU uvalených na Rusko v oblasti zadávání a plnění veřejných zakázek

Dne 8. 4. 2022 bylo přijato Nařízení Rady (EU) 2022/576, kterým se mění Nařízení Rady (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině (dále jen „Nařízení č. 833/2014“). Uvedené nařízení představovalo pátý balík sankcí uvalených Evropskou Unií na Rusko v souvislosti s jeho vojenskou agresí proti Ukrajině.[1] Do Nařízení č. 833/2014 bylo tímto, mimo jiné, doplněno ustanovení článku 5k (dále jen „Čl. 5k“), které přináší významné změny do oblasti zadávání veřejných zakázek i v českém prostředí.

Přijaté nařízení je přímo použitelné a není proto potřeba provést jeho transpozici do národních předpisů. Na místě je přitom uvést, že vedle tzv. *ekonomických sankcí* (které reprezentuje mimo jiné právě Čl. 5k) jsou pro oblast zadávání veřejných zakázek významné rovněž tzv. *individuální finanční sankce*, které jsou namířeny proti konkrétním ruským a běloruským osobám uvedeným na příslušných sankčních seznamech a které spočívají ve zmrazení a zákazu zpřístupnění finančních prostředků a hospodářských zdrojů těmto osobám. V tomto článku se nicméně budeme zabývat především dopady přijatého Čl. 5k do oblasti zadávání veřejných zakázek, jenž se (za předpokladu naplnění dále stanovených podmínek) uplatní generálně, a to bez ohledu na to, zda se jedná o osobu uvedenou na sankčním seznamu či nikoliv.[2]

Z doplněného Čl. 5k odst. 1 vyplývá pro zadavatele zákaz uzavřít smlouvu na jakoukoliv nadlimitní veřejnou zakázku[3] s osobou charakterizovaným způsobem propojenou s Ruskou federací. Daný zákaz se uplatní ve vztahu k jakémukoliv ruskému státnímu příslušníkovi, fyzické či právnické osobě nebo subjektu či orgánu se sídlem v Rusku, právnické osobě, subjektu nebo orgánu, které jsou z více než 50 % přímo či nepřímo vlastněny těmito subjekty, popřípadě osobě, subjektu nebo orgánu, které jednají jménem nebo na pokyn některého z výše uvedených subjektů. Předmětný zákaz se navíc uplatní rovněž u „*subdodavatelů, dodavatelů nebo subjektů, jejichž způsobilost je využívána ve smyslu směrnic o zadávání veřejných zakázek, pokud představují více než 10 % hodnoty zakázky, nebo společně s nimi.*“[4] Právě posledně citovaný okruh subjektů uvedený v Čl. 5k odst. 1 však mohl vyvolávat určité interpretační potíže, zejména v tom smyslu, zda se dané ustanovení aplikuje na veškeré poddodavatele, kteří by měli plnit více než 10 % hodnoty veřejné zakázky, nebo toliko na ty poddodavatele, kteří by měli plnit stanovenou procentní hodnotu veřejné zakázky a zároveň jejichž prostřednictvím prokazuje vybraný dodavatel určitou část požadované kvalifikace (tzv. *kvalifikační poddodavatelé*).[5] Druhému z nastíněných výkladů by teoreticky mohla nasvědčovat interpretace slovního spojení „*využití způsobilosti*“, které je např. v čl. 63 odst. 1 Směrnice 2014/24/EU uplatňováno právě v kontextu prokazování kvalifikace.[6] K uvedené problematice vydala expertní skupina Ministerstva pro místní rozvoj stanovisko, které nastíněnou výkladovou otázku řeší s odkazem na metodický dokument Evropské komise. Toto stanovisko uvádí, že se charakterizovaný zákaz zadat veřejnou zakázku uplatní taktéž na „běžného“ (realizačního)[7] poddodavatele, pokud hodnota jím poskytovaného plnění představuje více než 10 % hodnoty veřejné zakázky, a nikoliv tedy pouze na osoby, prostřednictvím kterých byla dodavatelem prokazována kvalifikace.[8]

Stanovení závěru, zda se na účastníka (potažmo na jeho poddodavatele), vztahuje zákaz zadání

veřejné zakázky však pro zadavatele může být relativně komplikovaný úkol. Stanovisko expertní skupiny MMR v dané souvislosti uvádí, že by se mělo obdobně uplatnit ust. § 39 odst. 5 zákona č. [134/2016](#) Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZZVZ“), a zadavatel by měl tudíž při tomto posouzení vycházet zejména z informací uvedených v evidenci skutečných majitelů či dokladů prokazujících základní způsobilost.[\[9\]](#) Tyto podklady však nemusí být (zejména v souvislosti s uplatňováním sankcí vůči poddodavatelům účastníka) vždy zcela dostačující. Další možnost, jak ověřit, zda se na účastníka omezující opatření ne/uplatní, může představovat určitá forma čestného prohlášení dodavatele, který by již při podání nabídky prohlásil, že mu není známo, že by se na něj nebo jeho poddodavatele předmětné sankce vztahovaly; popřípadě lze přímo i do obchodních podmínek veřejné zakázky začlenit povinnost dodavatele informovat zadavatele o skutečnosti, že se na jeho osobu, popř. na jeho poddodavatele, sankce aplikují.[\[10\]](#) V případě pochybností by si přitom zadavatelé měli od dodavatelů vyžádat další informace či dokumenty.[\[11\]](#)

V případě, že se na účastníka zadávacího řízení vztahuje Čl. 5k, nesmí zadavatel s daným účastníkem uzavřít smlouvu na veřejnou zakázku. Nařízení č. 833/2014 však již neurčuje, jak má být s účastníkem, na kterého se tyto ekonomické sankce vztahují, v rámci zadávacího řízení dále naloženo. Stanovisko expertní skupiny MMR v dané souvislosti uvádí, že zadavatel je oprávněn postupovat například tak, že nabídka takového účastníka nebude vůbec zahrnuta do hodnocení nabídek, popřípadě bude zahrnuta do hodnocení, avšak nebude vybrána jako ekonomicky nejvýhodnější. Jinou variantu postupu zadavatele dle daného stanoviska představuje vyloučení daného účastníka ze zadávacího řízení. V dané souvislosti je však na místě upozornit, že ust. § 48 ZZVZ vymezuje důvody pro vyloučení účastníka taxativním způsobem; případné vyloučení účastníka ze zadávacího řízení by mělo proto být provedeno přímo na základě ust. Čl. 5k odst. 1.[\[12\]](#) Nově doplněné Nařízení č. 833/2014 tak nepřímou a *de facto* rozšiřuje zákonné důvody pro vyloučení účastníka ze zadávacího řízení.

Mimo shora komentovaný zákaz uzavírání smluv na plnění veřejných zakázek se dále předmětné ustanovení Čl. 5k uplatní na plnění zakázek, které jsou již plněny subjekty vymezeným způsobem spojenými s Ruskem. Nabízí se proto relevantní otázka, zda z Nařízení č. 833/2014 nevyplývá pro zadavatele povinnost provést určitou revizi aktuálně plněných veřejných zakázek (již „zasmluvněných“ veřejných zakázek), na které se dané nařízení vztahuje, a to za účelem ověření, zda není v případě některých z nich nutné nepokračovat v jejich dalším plnění. Je však na místě poznamenat, že ve vztahu ke smlouvám uzavřeným před 9. 4. 2022 byla stanovena odložená účinnost, jelikož dle ust. Čl. 5k odst. 4 se charakterizované zakázky nevztahují do 10. 10. 2022 na plnění smluv uzavřených před 9. 4. 2022. Vymezené přechodné období tak může být ze strany zadavatelů využito právě k ověření, zda se na již uzavřenou smlouvu neuplatní Čl. 5k. Stanovisko expertní skupiny MMR označuje preventivní posouzení dopadu přijatých sankcí na již uzavřené smlouvy za vhodné, avšak současně uvádí, že konkrétní rozsah či obsah takového ověření není právními předpisy stanoven; za porušení EU sankcí nelze přitom považovat neprovedení preventivních opatření, ale až porušení příslušných sankcí (tj. pokračování v plnění takové smlouvy). V případě, že by byly předpoklady pro zákaz dalšího plnění veřejné zakázky ve smyslu Čl. 5k odst. 1 v konkrétním případě naplněny, smlouva by musela být ukončena, přičemž závazek mezi zadavatelem a dodavatelem by zanikl na základě následné nemožnosti plnění ve smyslu ust. § 2006 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.[\[13\]](#) Jak totiž v dané souvislosti uvádí komentářová literatura: *„Dluh je „nesplnitelný“ též tehdy, stane-li se právně nedovoleným. Změna právních předpisů, které plnění dluhu zakáží, způsobí tedy zánik pro nemožnost plnění stejně, jako by šlo o nemožnost fyzickou.“*[\[14\]](#) Stanovisko expertní skupiny MMR rovněž uvádí, že v případě smluv, v rámci kterých již byly finanční prostředky ze strany zadavatele poskytnuty v plné výši a u kterých dochází toliko k plnění ze strany dodavatele, by pokračování v plnění smlouvy ze strany dodavatele nemělo být pokládáno za porušení sankcí, neboť by tímto docházelo naopak ke zvýhodnění dodavatele a zadavatel by byl neposkytnutím plnění poškozen.[\[15\]](#)

Za porušení omezujících opatření hrozí až několikamilionové milionové pokuty[16]; v krajních případech by mohla být naplněna i skutková podstata trestného činu porušení mezinárodních sankcí dle ust. § 410 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.[17] Výše charakterizované zakazy se však neuplatní zcela bezvýjimečně. Z ust. Čl. 5k odst. 2 totiž vyplývá, že příslušné orgány mohou povolit zadání a další plnění veřejných zakázek zaměřených na stanovené činnosti (např. nákup, dovoz a přeprava zemního plynu a ropy), přičemž o každém takovém povolení je dotčený členský stát povinen informovat ostatní členské státy a Komisi do dvou týdnů od jeho udělení.[18]

Doplněné ustanovení Čl. 5k přímo použitelného nařízení EU zakazuje uzavřít nebo dále plnit smlouvu na nadlimitní veřejnou zakázku osobou stanoveným způsobem propojenou s Ruskou federací. K posouzení naplnění podmínek pro uplatnění charakterizovaných sankcí mohou zadavatelé využít dokumentů předložených v nabídce. Dále lze jako určitý doplňující prvek zvážit začlenění relevantního vzorového čestného prohlášení do zadávacích podmínek či vhodné promítnutí odpovídajícího závazku dodavatele do obchodních podmínek veřejné zakázky. S ohledem na předběžnou opatrnost lze považovat za vhodné, aby ze strany zadavatelů bylo ověřeno, zda se na smlouvy uzavřené před 9. dubnem 2022 neuplatní po uplynutí přechodného období, tj. od 10. 10. 2022, zákaz jejich dalšího plnění pro naplnění podmínek dle Čl. 5k. Nově přijatá omezující opatření mají s ohledem na uvedené značný dopad do oblasti zadávání a plnění veřejných zakázek a zadavatelé by tudíž k nové právní úpravě měli přistupovat obezřetně. Za porušení omezujících opatření hrozí až několikamilionové pokuty, přičemž v krajních případech by mohla být uplatněna též trestněprávní odpovědnost.

JUDr. Hana Randýsková

MT Legal s.r.o., advokátní kancelář

Jugoslávská 620/29
120 00 Praha 2

Tel.: +420 222 866 555
Fax: +420 222 866 546
e-mail: info@mt-legal.com

---

[1] Viz COUNCIL OF THE EU. EU adopts fifth round of sanctions against Russia over its military aggression against Ukraine [online]. 8. 4. 2022. Dostupné >>> [zde](#).

[2] EXPERTNÍ SKUPINA MMR. Dopad mezinárodních sankcí proti Rusku a Bělorusku do oblasti veřejných zakázek [online]. 19. 5. 2022. Dostupné >>> [zde](#). Pozn. odkazované stanovisko expertní skupiny MMR představuje hlavní pramen tohoto článku (dále též jen „Stanovisko expertní skupiny MMR“).

[3] Jakož i veřejnou zakázku nebo koncesní smlouvu spadající do působnosti čl. 10 odst. 1, 3, odst. 6 písm. a) až e), odst. 8, 9 a 10, čl. 11, 12, 13 a 14 Směrnice 2014/23/EU, čl. 7a 8, čl. 10 písm. b) až f) a písm. h) až j) Směrnice 2014/24/EU, čl. 18, čl. 21 písm. b) až e) a písm. g až i), čl. 29 a 30 Směrnice 2014/25/EU a čl. 13 písm. a) až d), f) až h) a j) Směrnice 2009/81/EC.

[4] Ust. Čl. 5k odst. 1 písm. c).

[5] Viz též ŠEBESTA, Milan, NOVOTNÝ, Petr, MACHUREK, Tomáš, DVOŘÁK, David a kol. § 83 [Prokázání kvalifikace prostřednictvím jiných osob]. Zákon o zadávání veřejných zakázek. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 653–658.

[6] „(...) Má-li hospodářský subjekt v úmyslu využít způsobilosti jiných subjektů, prokáže veřejnému zadavateli, že bude disponovat nezbytnými zdroji, například tím, že předloží závazek těchto subjektů učiněný za tímto účelem. (...) Pokud hospodářský subjekt využívá způsobilosti jiných subjektů v souvislosti s kritérii, která se týkají ekonomické a finanční situace, může veřejný zadavatel požadovat, aby hospodářský subjekt a uvedené subjekty nesly společnou odpovědnost za plnění veřejné zakázky.“

[7] Viz též ŠEBESTA, Milan, NOVOTNÝ, Petr, MACHUREK, Tomáš, DVOŘÁK, David a kol. § 83 [Prokázání kvalifikace prostřednictvím jiných osob]. Zákon o zadávání veřejných zakázek. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 653–654.

[8] Stanovisko expertní skupiny MMR.

[9] Ibid.

[10] Ibid.

[11] Viz též PUBLIC PROCUREMENT FREQUENTLY ASKED QUESTIONS - AS OF 2 JUNE 2022 [online]. Dostupné >>> [zde](#). - str. 5. Pozn. daný dokument obsahuje rovněž vzorové čestné prohlášení dodavatele.

[12] Stanovisko expertní skupiny MMR.

[13] Ibid.

[14] ŠILHÁN, Josef. § 2006 [Pojem následné nemožnosti plnění]. In: HULMÁK, Milan a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1223, marg. č. 22.

[15] Stanovisko expertní skupiny MMR.

[16] Ust. § 18 odst. 3 a 4 zákona č. [69/2006](#) Sb., o provádění mezinárodních sankcí, ve znění pozdějších předpisů.

[17] Stanovisko expertní skupiny MMR.

[18] Ust. Čl. 5k odst. 3.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - DUBEN 2026](#)
- [Prokazování dostupnosti technického vybavení při zadávání veřejných zakázek - limity sdílení technického vybavení](#)
- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - BŘEZEN 2026](#)
- [Zdrojové kódy jako „pojistka“ proti vendor-lock-inu: judikatorní korekce a její meze](#)
- [Spolupráce zadavatele a developera z pohledu rozhodovací praxe ÚOHS a plánovacích smluv](#)
- [Listinné nabídky v éře elektronizace: přestupek, nebo legitimní postup?](#)
- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - ÚNOR 2026](#)
- [Změna poddodavatele v průběhu zadávacího řízení](#)
- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - LEDEN 2026](#)
- [Metoda Design & Build na poli veřejných zakázek](#)
- [Požadavek zadavatele na prokazování referencí prostřednictvím staveb občanské vybavenosti ve světle rozhodovací praxe](#)